

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕКАХ

Пашко Іванна Ярославівна, студентка IV курсу (групи ІБАСб-1-20-4.0д), спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Науковий керівник: Політова О.А., кандидат історичних наук, завідувач кафедри інформаційних комунікацій Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Розвиток бібліотечної галузі характеризується інтеграцією в сучасне цифрове суспільство. Цей процес сьогодні неможливий без використання технологій штучного інтелекту, адже він трансформує підходи в інформаційно-бібліотечному обслуговуванні. Штучний інтелект може не тільки допомогти фахівцям бібліотечної справи підвищити ефективність, точність, відповідність інформаційних послуг, а й підвищити їх якість та інформативність. Мета дослідження – ознайомитися з можливими принципами застосування штучного інтелекту, порівняти переваги і недоліки цієї системи для бібліотечних установ.

Ключові слова: штучний інтелект, ШІ, сучасна бібліотека, сучасні технології.

Штучний інтелект, або скорочено ШІ – це галузь комп'ютерних наук, яка фокусується на розробці машин і систем, здатних виконувати завдання, що зазвичай вимагають людського інтелекту, такі як навчання, розв'язання проблем і прийняття рішень. В основі ШІ лежить ідея створення машин, які можуть мислити й міркувати, як люди, і можуть вчитися на власному досвіді, щоб з часом покращувати свою продуктивність (termin.in.ua).

Свій досвід залучення штучного інтелекту до зарубіжних бібліотек вже продемонстрували такі установи як Бібліотека Конгресу США, Бібліотека Джеймса Б. Ханта Університету штату Північна Кароліна, Бібліотека Університету Джонса Гопкінса в США, Бібліотека Берлінського університету імені Гумбольдта в Німеччині тощо. І, спираючись на них, можна виокремити лише позитивні аспекти часткове введення ШІ до їхньої роботи (НБУВ). Так, тема штучного інтелекту ще доволі свіжа і, можливо, не вийде наочно проаналізувати його роботу на конкретних прикладах. Однак, спостерігаючи за досвідом іноземних колег, можна побачити, що бібліотеки вже використовують ШІ у вигляді чат-ботів у довідково-інформаційних службах, у процесах автоматичної каталогізації та класифікації за допомогою оптичного розпізнавання символів (OCR), автоматичного перекладу іншомовних матеріалів за допомогою обробки природної мови (NLP), автоматичного індексування за допомогою експертних систем, у системах інтелектуального управління бібліотечним книгосховищем із використанням надвисокошвидкісної технології RFID (termin.in.ua).

Зважаючи на такий різкий попит на штучний інтелект, звісно, є свої позитивні та негативні сторони. Серед плюсів можна окреслити:

– автоматизацію процесів каталогізації і пошуку літератури;

- аналіз поведінки користувачів та можливість пристосуватися до будь-яких їхніх запитів;
 - підвищення швидкості та якості обробки інформації та покращення обслуговування користувачів;
 - значне полегшення передачі та пошуку даних у режимі реального часу.
- До мінусів можна віднести наступні пункти:
- відсутність практичних знань про штучний інтелект та його використання;
 - обмежені ресурси для впровадження ШІ у бібліотечні системи;
 - недешеве обслуговування систем ШІ у бібліотеках;
 - загроза приватності даних користувачів у разі неправильного використання ШІ.

Чи важливо, щоб сучасні бібліотеки використовували штучний інтелект у своїй роботі? Так. Нині світ розвивається зі швидкістю світла і рано чи пізно, ми вже не зможемо бути без допомоги ШІ. Так само і з бібліотеками, з підвищенням рівня знань людини, відповідно росте планка, наприклад, до обслуговування користувачів: воно має бути швидким та якісним, все повинно бути на найвищому рівні, щоб користувач ще неодноразово захотів звернутися за іншими послугами.

Ще одне питання, яке виникає не лише у бібліотечних фахівців, а й людей з інших галузей - чи зможе штучний інтелект забрати у них роботу. На сьогодні – це чітке ні. Зараз бібліотекарі можуть і повинні використовувати ШІ задля власної вигоди, позаяк якраз він зможе підвищити актуальність бібліотек у цифровому суспільстві, яке постійно змінюється. І, незважаючи на те, до якого рівня розвитку дійде ця система, їй все одно потрібна людина, яка зможе керувати нею. Та й бібліотека не буде повноцінно існувати без живої душі. Саме тому найближчі декілька років можна не перейматися цим питанням, а поглиблюватися у вивчення різних систем штучного інтелекту, випробовувати безліч функцій, які в подальшому будуть корисні для якісної роботи сучасних бібліотек.

Загалом, впровадження штучного інтелекту в бібліотеки вже у найближчому майбутньому дозволить покращити обслуговування користувачів, оптимізувати процеси та підвищити конкурентоспроможність в епоху сучасних технологій. Однак, важливо зберігати баланс між використанням ШІ та роллю бібліотечних фахівців у забезпеченні доступу до якісної інформації та навчанні користувачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Штучний інтелект у бібліотечній практиці: зарубіжний досвід. *Наукова бібліотека України імені І.В. Вернадського*. URL: <http://conference.nbu.gov.ua/report/view/id/1474> (дата звернення: 14.11.2023).
2. Штучний інтелект (ШІ) – що це таке, як працює і навіщо потрібен. *termin.in.ua*. URL: <https://termin.in.ua/shtuchnyy-intelekt/> (дата звернення: 14.11.2023).
3. How academic libraries use AI to improve their services. *Pressreader*. URL: <https://blog.pressreader.com/libraries-institutions/academic-libraries-use-artificial-intelligence-to-improve-their-services> (дата звернення: 14.11.2023).

4. What are the benefits and challenges of implementing artificial intelligence in library services? LinkedIn. URL: <https://www.linkedin.com/advice/0/what-benefits-challenges-implementing-artificial> (дата звернення: 14.11.2023).

REFERENCE

1. Shtuchnyi intelekt u bibliotechnii praktytsi: zarubizhnyi dosvid. *Naukova biblioteka Ukrainy imeni I.V. Vernadskoho*. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/1474> (дата звернення: 14.11.2023).

2. Shtuchnyi intelekt (ShI) – shcho tse take, yak pratsiuie i navishcho potriben. termin.in.ua. URL: <https://termin.in.ua/shtuchnyu-intelekt/> (дата звернення: 14.11.2023).

3. How academic libraries use AI to improve their services. Pressreader. URL: <https://blog.pressreader.com/libraries-institutions/academic-libraries-use-artificial-intelligence-to-improve-their-services> (дата звернення: 14.11.2023).

5. What are the benefits and challenges of implementing artificial intelligence in library services? LinkedIn. URL: <https://www.linkedin.com/advice/0/what-benefits-challenges-implementing-artificial> (дата звернення: 14.11.2023).